

EKSAMEN I RETTSLÆRE

I henhold til rammeplanen for treårig revisorutdanning av 2005 «Gammel ordning» - (15 sp)

Onsdag 14.12.2016

Kl 09.00 – 15.00 (6 timer)

Oppgavesettene består av samlet 12 spørsmål, 2 med delspørsmål, 5 sider inklusive denne siden.

Tillatte hjelpemidler:

Norges lover, andre ukommenterte lovsamlinger, særtrykk av lover og forskrifter.

Hvis oppgavene er ufullstendige eller uklare, må du selv ta nødvendige forutsetninger.

Forutsetningene bør gå klart frem av besvarelsen.

Samtlige spørsmål skal drøftes og besvares.

Jan Johansen var eier av enkeltpersonforetaket Johansen Verktøy i Lillevik. Foretaket var en spesialforretning i salg av det meste av verktøy og utstyr til både næringsdrivende og forbrukere. Vareutvalget besto av «alt» fra kompressorer, strømaggregater, gressklippere til skiftenøkler, hammere og skrujern. Forretningen ble drevet fra lokaler eid av Eiendom Invest AS (også kalt EIAS). Det var 5 år igjen av en opprinnelig 10-års leieavtale.

Jan hadde fylt 70 år, og han mente at tiden nå var kommet for å trekke seg tilbake.

Jan satte inn en annonse med følgende innhold i Lillevik avis:

«Veldrevet sentrumsforretning til salgs. Kontakttelefon 12244896».

Etter å ha lest annonsen ringte Peder Ås – som hadde avsluttet sin bachelorutdanning i økonomi – kontakttelefonen. Jan og Peder avtalte å møtes for å drøfte nærmere mulig salg av forretningen. I første møte ble de enige om at Peder skulle undersøke om det var mulig å overta leieavtalen med EIAS, mens Jan skulle ta kontakt med en sakkyndig person som kunne verdsette varelager, driftstilbehør og andre aktiva som skulle overtas i forbindelse med et salg.

I neste møte mellom Jan og Peder, kunne Peder bekrefte at EIAS samtykket i at han personlig, eller et selskap han etablerte, overtok leieavtalen for forretningen, og dette var bekreftet skriftlig. Representanten for EIAS fortalte også Peder at forretningen Johansen Verktøy hadde et uvanlig godt omdømme. Han mente derfor at Peder måtte forvente å betale en betydelig overpris for forretningen i form av goodwill – minst kr. 500.000 mente representanten.

Jan fortalte at den sakkyndige hadde verdsatt varelageret til kr. 500.000 og driftstilbehør og andre aktiva som skulle følge med i salget, til kr. 400.000. Jan mente også at Johansen Verktøy hadde vært en veldrevet forretning over så lang tid, at en kjøper også måtte betale en sum for goodwill. Han mente at denne summen skulle være kr. 100.000, slik at den samlede overtakessum ble kr. 1.000.000. Peder fortalte ikke til Jan hva representanten fra EIAS hadde sagt om goodwill-verdien

i forretningen. I stedet ba Peder om betenkningstid på en uke, og Jan syntes det var rimelig. I løpet av uken kontaktet Peder Lillevik Sparebank som var villig til å låne Peder kr. 1.000.000 for å kjøpe «innmaten» i Johansen Verktøy. Innen uken var omme ringte Peder til Jan og bekreftet at han var villig til å betale kr. 1.000.000 for aktiva medregnet goodwill i forretningen. Peder tilføyde at «jeg vil gjerne at overtakelsen skjer den 1. januar, og betalingen skjer samtidig». Jan svarte at «dette virker greit. Jeg skal be min regnskapsfører sette opp en skriftlig og detaljert avtale i samsvar med dette. Du hører fra meg».

Peder hørte ikke noe fra Jan den kommende uken, og han ringte selv Jan og spurte om når regnskapsføreren var ferdig med avtalen. Jan svarte at Peder likevel ikke kunne kjøpe forretningen på de vilkår de tidligere hadde snakket om. Etter deres siste møte hadde nemlig Jan også snakket med representanten for EIAS. Representanten hadde da fortalt Jan om samtalen han tidligere hatt med Peder – også hva han hadde sagt til Peder om goodwill-verdien til forretningen.

Peder protesterte på dette og mente at han og Jan allerede hadde inngått en avtale om overdragelse av forretningen for kr. 1.000.000. Jan var ikke enig i dette. For det første mente han at det som hadde passert mellom partene, ikke var tilstrekkelig for en bindende avtale. Han mente også at en avtale om overdragelse av en forretning, krevde skriftlig avtale for å være bindende. For det tilfellet at avtalen var bindende inngått, mente Jan at avtalen måtte være ugyldig siden Peder ikke hadde informert ham om at forretningen hadde en betydelig høyere goodwill-verdi enn Jan først hadde trodd.

Spørsmål 1.

Er det inngått en endelig bindende avtale mellom Jan og Peder om overdragelse av aktiva og andre verdier i Johansen Verktøy for kr. 1.000.000?

Alle anførsler skal drøftes

Dette er et avtalerettslig spørsmål. Jan mente at det ikke var inngått bindende avtale og anførte tre grunnlag for denne påstanden.

For det første mente Jan at det som hadde passert mellom partene, ikke var tilstrekkelig for en bindende avtale. Bindingsspørsmålet løses med utgangspunkt i ulovfestet rett.

Vurderingstemaet er om partene har fått en berettiget forventning om at den annen part mener å binde seg. Enkelte kandidater vil sannsynligvis ta utgangspunkt i avtalelovens modell om tilbud og aksept. Det er en innfallsvinkel man må kunne akseptere ut fra det foreliggende faktum. Partene har forhandlet om vilkårene for kjøp og blitt enige om en pris, i det vesentlige fastsatt ved takst. Det må også kunne legges til grunn at partene var enige om overtakelsestidspunkt, Peder angir når han ønsker overtakelse. Når Jan svarer at «dette virker greit» er det nærliggende å oppfatte dette som aksept, selv om det ikke er den mest konsise uttrykksform. Partene er altså enige om alt det vesentlig som inngår i en slik avtale. Det gjenstår kun en skriftlig utformingen av avtalen, basert på det partene var blitt enige om. Dette er tilstrekkelig for en bindende avtale, og påstanden fører derfor neppe frem. Kandidatene kan problematisere dette og fremholde at det dreier seg om en kompleks avtale og relativt store verdier. Når det fremgår at det skal utarbeides en detaljert avtale i tråd med det partene har blitt enige om, kan det anføres at Jan har en rimelig grunn til å tro at partene først binder seg ved underskrift på avtalen. Det bør ikke legges så stor vekt på konklusjonen. Det sentrale er som vanlig at kandidatene viser kunnskap om det rettslige vurderingstema og kvaliteten på drøftelsen.

For det annet mente Jan at en avtale om overdragelse av en forretning, krevde skriftlig avtale for å være bindende. Kravet om skriftlighet må enten være lovhjemlet eller følge av avtalen. Det finnes ingen særskilt lovhjemmel for skriftlighet i dette tilfellet og forholdet reguleres derfor av NL 5-1-1 om muntlige avtalers bindende virkning. Jans ønske om at hans regnskapsfører skulle sette opp en skriftlig og detaljert avtale i samsvar med enigheten mellom partene endrer ikke dette, siden partene ikke hadde avtalt at dette var et gyldighetsvilkår. Påstanden om skriftlighet fører derfor ikke frem.

For det tredje mente Jan at om avtalen var bindende inngått, måtte avtalen være ugyldig siden Peder ikke hadde informert ham om at forretningen hadde en betydelig høyere goodwill-verdi enn Jan først hadde trodd. Det er mest nærliggende å drøfte anførselen med utgangspunkt i avtalel. § 33 eller § 36. Denne drøftelsen kan gjøres relativt kort ettersom det er på det rene at anførselen ikke kan føre frem. Jan hadde selv ment at denne verdien var kr. 100.000, men påstår nå at Peder må ha opplysningsplikt om hva representanten for EIAS mener om verdien av forretningens goodwill. Jan er klart nærmest til å ha en begrunnet oppfatning om forretningens goodwill-verdi. Omdømmet er også i betydelig grad basert på hvordan Jan selv har drevet forretningen, og ved salg kan dette endre seg betydelig. Oppfatningen til EIAS' representant er ikke basert på noe forhold som ikke er kjent av Jan selv, og fremstår som en helt subjektiv oppfatning. På denne bakgrunn må Jan selv være den nærmeste til å vurdere verdien av goodwill og hvilken betydning det har for denne verdien at han selv trer ut av forretningen. Jan kan derfor ikke vinne frem med anførselen om at Peder ikke har informert ham om oppfatningen til EIAS' representant.

Konklusjon: Det er inngått bindende avtale mellom Jan og Peder.

Forutsett at avtalen mellom Jan og Peder er bindende. Peder ønsket å etablere et aksjeselskap for å videreføre forretningen. I den forbindelse stiftet han som eneste aksjonær selskapet Verktøy AS (også kalt VAS).

Før selskapet ble registrert i Foretaksregisteret, kjøpte Peder på vegne av selskapet 10 større strømaggregater. De skulle selges videre, blant annet til eiere av hytter som var bygget i områder uten strømtilknytning, og Peder regnet med at aggregatene ville være solgt i løpet av et par uker. Leverandøren krevde at Peder forhåndsbetalte aggregatene. Men han hadde ikke penger til å betale. Da krevde leverandøren at han måtte ha salgspant i aggregatene inntil de var betalt.

Spørsmål 2.

Kan det tas salgspant i aggregatene til sikring av leverandørens krav?

Dette reguleres av pantel. § 3-15(2). Selv om salgspant skulle være formelt korrekt avtalt etter pantel. § 3-17(2), vil salgspantet likevel være ugyldig i medhold av pantel. § 3-15(2), jf. § 1-2(2), siden det her dreier seg om handelsvarer som Ås har kjøpt med sikte på videresalg.

Konklusjon: Det kan ikke tas gyldig salgspant i strømaggregatene.

Det gikk tregere med salget av aggregatene enn Peder hadde tenkt, og før VAS var registrert i Foretaksregisteret, krevde aggregatleverandøren at Peder selv betalte aggregatene. Peder mente at det var selskapet Verktøy AS som var ansvarlig for kravet, ikke han personlig.

Spørsmål 3.

Hvem er ansvarlig for kravet til aggregatleverandøren: Peder personlig eller det enda ikke registrerte selskapet Verktøy AS?

Dette reguleres av asl. § 2-20(1) og (2). Et aksjeselskap kan ikke pådra seg forpliktelser før selskapet er registrert i Foretaksregisteret, jf. asl. § 2-20(1). Peder har her kjøpt aggregatene i selskapets navn og kjøpesummen forfalt til betaling før selskapet var registrert. Selskapet var på dette tidspunkt ikke en juridisk enhet og det har ingen betydning at aggregatene er kjøpt i selskapets navn. I slike tilfeller er Peder personlig ansvarlig for å betale kjøpesummen, jf. asl. § 2-20(2).

Konklusjon: Peder er ansvarlig for kravet til aggregatleverandøren.

Forutsett at selskapet ble registrert i Foretaksregisteret.

En av kundene til Verktøy AS var enkeltpersonforetaket Hansen Maskin. Foretaket var eiet av Ole Hansen. Ole kjøpte mye utstyr av VAS på kreditt. Det var behov for å «ruste opp» området utenfor lokalene til VAS. Etter leieavtalen med huseier, var dette leietakers ansvar. På vegne av VAS ble Hansen Maskin engasjert til å opparbeide blomsterbed og oppgradere innkjørselen til VAS. På dette tidspunktet var Hansen Maskin skyldig VAS kr. 75.000, og kravet var forfalt til betaling. Oppdraget til Hansen Maskin var ferdig i løpet av 14 dager, og Ole sendte faktura for betalingen kr. 50.000 den 2. mai med forfall 15. mai. Straks Peder mottok fakturaen, varslet han Ole om at Verktøy AS motregnet fakturaen i det beløp som Hansen Maskin allerede skyldte Verktøy AS. Ole bestred at det var anledning til å betale fakturaen gjennom motregning, siden partene ikke hadde avtalt dette. Under enhver omstendighet mente han at vilkårene for motregning ikke var oppfylt.

Spørsmål 4.

Har Verktøy AS rett til å gjøre opp/betale fakturaen fra Hansen Maskin gjennom motregning med det krav Verktøy AS har mot Hansen Maskin?

Krav og motkrav utspringer ikke av samme forhold, de er med andre ord ikke konnekse.

Prinsippet om tvungen motregning (ensidig motregningsrett) gjelder som alminnelig regel i norsk rett. I dette tilfellet er motkrav og hovedkrav komputable og de består mellom de samme personene. Motkravet kr. 75.000 var forfalt til betaling, og motregning ble erklært straks Peder mottok fakturaen, den 2. mai. Hovedkravet på kr. 50.000 forfalt 15. mai. Vilåret for tvungen motregning er at motkravet er forfalt, og at frigjøringsstidspunktet for hovedkravet er kommet. Det foreligger ingen avtale som begrenser frigjøringstiden for hovedkravet. Siden Verktøy AS har rett til å innfri hovedkravet før forfall, er frigjøringsstiden kommet, og da er motregningsvilkåret oppfylt.

Konklusjon: Verktøy AS har rett til å gjøre opp fakturaen gjennom motregning.

Hans Olsen drev egen næringsvirksomhet med utleie av feriehytter. Han trengte en ny gressklipper til klipping av gressplener i området hvor utleiehyttene var plassert. Hans var miljøbevisst og ønsket en gressklipper som var batteridrevet. Verktøy AS hadde akkurat begynt å forhandle slike gressklippere. De kostet kr. 5.000. Første gang Hans brukte gressklipperen, stoppet den etter ganske kort tid. Dette skjedde 1. juni. Hans brukte gressklipperen hver uke, og hver gang stoppet den. Etter et par måneder ble Hans så lei av den nye gressklipperen at han 5. august oppsøkte VAS og forlangte å få en ny gressklipper. Peder undersøkte gressklipperen, og han oppdaget at det var en elektronisk del som hadde løsnet. Det utviklet seg da varme som førte til driftsstans. Når gressklipperen hadde stått en stund og blitt avkjølt, kunne den brukes igjen. Peder mente at Hans ikke hadde krav på å få ny gressklipper. For det første mente han at Hans hadde reklamert for sent. For det andre mente Peder

at delen lett kunne skiftes, og da ville gressklipperen bli «som ny». Skifte av delen ville bare ta et par dager, og Peder sa at utgiftene - ca kr. 500 - ville bli dekket av Verktøy AS.

Spørsmål 5.

Har Hans Olsen krav på å få ny gressklipper?

Partene er næringsdrivende og kjøpet reguleres av kjøpsloven av 1988, jf. forbrkjl. § 1.

Det kan uten videre slås fast at reklamasjonen har funnet sted innenfor den absolutte reklamasjonsfristen på 2 år, jf. kjl. § 32(2).

Den nøytrale reklamasjonsfristen reguleres av kjl. § 32 og for hevingskravet følger fristen av kjl. § 39(2), som begge opererer med tidsrammen “*innen rimelig tid*”. Spørsmålet er da om det er reklamert “*innen rimelig tid*” etter at Hans oppdaget mangelen. Det er ikke aktuelt å anvende kjl. § 31 siden mangelen først viste seg etter bruk.

Det er under dette spørsmålet strengt tatt ikke nødvendig å ta stilling til om mangelen medfører vesentlig kontraktsbrudd, jf. kjl. § 39(1).

Mangelen viste seg 1. juni ved første gangs bruk av gressklipperen. Mangelen viste seg deretter ved bruk hver uke. Først 5. august reklamerte Hans ved å kreve ny gressklipper.

Det går drøye to måneder fra feilen oppdages til det reklameres. I utgangspunktet er dette i lengste laget siden man i næringsforhold må kunne kreve raskere reaksjon. I dette tilfellet var det imidlertid uklart for Hans hva motorstansen skyldtes. Imidlertid oppstår feilen påny hver uke i to måneder uten at Hans gjør mangelen gjeldende. Det må da kunne slås fast at reklamasjonen 5. august ikke har funnet sted innen rimelig tid, og at det er reklamert for sent.

I det følgende forutsettes at det er reklamert i tide.

Peder avskjærer hevingskravet og gjør gjeldende at delen lett kunne skiftes, og da ville gressklipperen bli «som ny». Selgerens adgang til retting følger av kjl. § 36(1) og (2). Peder sier at rettingen ville ta et par dager og at utgiftene ville bli dekket av Verktøy AS. Peder er således innenfor vilkårene i kjl. § 36(2) og gis medhold i sitt utbedringskrav.

Konklusjon: Verktøy AS har rett til å utbedre mangelen på gressklipperen og Ole har ikke krav på ny gressklipper.

En annen av kundene til VAS, var Maskin AS (også kalt MAS). Eneste aksjonær i selskapet var Lars Holm, og han utgjorde selskapets styre. Lars var også registrert som selskapets daglige leder. Lars var gift med Line. Avtalen mellom VAS og MAS var at MAS skulle kjøpe nødvendig verktøy og utstyr, og at VAS hver måned skulle sende faktura for de kjøp som var foretatt forgående måned. I mai måned hadde Maskin AS kjøpt forskjellig utstyr fra VAS for kr. 100.000. På vegne av Verktøy AS sendte Peder faktura 5. juni hvor forfall var satt til 12. juni. Fakturaen ble ikke betalt den 12. juni, og den var heller ikke betalt 1. juli. Da tok Peder direkte kontakt med Lars og ba han betale fordringen umiddelbart. Peder mente også at MAS var pliktig til å betale forsinkelsesrente fra 13. juni. Lars mente at MAS ikke var pliktig til å betale fakturaen 12. juni. Han mente at MAS hadde rett til minimum 14 dagers betalingsfrist, ikke bare 7 dager som var betalingsfristen i fakturaen. For det andre mente han at forsinkelsesrente krevde egen avtale mellom VAS og MAS. Lars mente også at forsinkelsesrenten under enhver omstendighet ikke kunne kreves fra 13. juni.

Spørsmål 6.

a. Har Maskin AS rett til minst 14 dagers betalingsfrist?

Utgangspunktet er gbl. § 5 første ledd annet pkt. Faktura må anses som påkrav som bringer kravet til forfall. Debitor har etter bestemmelsen ikke krav på en bestemt betalingsfrist.

Konklusjon: Maskin AS har ikke rett til minst 14 dagers betalingsfrist.

b. Krever forsinkelsesrente egen avtale?

Vilkårene for forsinkelsesrente er fastsatt i lov og gjelder uten særskilt avtale, jf. rente. § 1.

Konklusjon: Krav om forsinkelsesrente krever ikke særskilt avtale.

c. Er Maskin AS pliktig til å betale forsinkelsesrente fra 13. juni?

Dette er regulert i rentel. § 2. I dette tilfellet er forfallstidspunkt ikke fastsatt i forveien, men i fakturaen. I så fall løper renten «fra 30 dager etter at fordringshaveren har sendt skyldneren skriftlig påkrav med oppfordring om å betale». Fakturaen av 5. juni er et slikt påkrav. Renten løper derfor fra 5. juli.

Konklusjon: Maskin AS er ikke pliktig til å betale forsinkelsesrente fra 13. juni.

Maskin AS betalte ikke kravet. Ved dom i forliksrådet ble det etablert tvangsgrunnlag for kravet. På vegne av Verktøy AS krevde Peder deretter utlegg for kravet i en fast eiendom som Maskin AS eide. Utlegg ble tatt, og rettsvern etablert 15. september. Samme dag ble det tinglyst avtalepant i samme eiendom til fordel for Storvik Bank som sikkerhet for et nytt lån på kr. 500.000 banken hadde gitt Maskin AS. Banken var på det tidspunkt kjent med at det var tatt utlegg i eiendommen, men ikke at det var etablert rettsvern.

Det oppsto uenighet mellom Verktøy AS og Storvik Bank om prioritetsforholdet mellom utleggspantet til Verktøy AS og avtalepantet til Storvik Bank.

Spørsmål 7.

Ta standpunkt til prioritetsforholdet mellom utleggspantet til Verktøy AS og avtalepantet til Storvik Bank.

Utleggssforretninger går foran andre rettsverv som er registrert samme dag, jf. tgl. § 20 (2). Noen kandidater vil muligens løse dette med utgangspunkt i tgl. § 21 (1). Dette fører til samme konklusjon. Banken hadde kunnskap om utlegget da banken tinglyste sin panterett. Bankens panterett er stiftet ved «rettshandel» og følgelig ser man bort fra tgl. § 20 og utlegget (det eldste rettsvervet) får best prioritet.

Konklusjon: Utleggspantet til Verktøy AS har prioritet foran avtalepantet til Storvik Bank.

Lars hadde håpet Maskin AS skulle få nye oppdrag i forbindelse med utbygging av et nytt boligområde i Lillevik. Men konkurransen var hard, og oppdragene ble tildelt andre selskaper. Lars skjønnte da at økonomien i Maskin AS ikke kunne reddes. På vegne av selskapet begjærte han oppbud. Oppbudsbegjæringen kom inn til tingretten 13. desember, og konkurs ble åpnet 17. desember. Advokat Per Smart ble oppnevnt som bostyrer. Han mente at utlegget til VAS ikke hadde noen rettsvirkning overfor konkursboet, og at avtalepantet til Storvik Bank måtte omstøtes. Både Peder og banken var uenig i dette.

Spørsmål 8.

a. Har utlegget til Verktøy AS rettsvirkning overfor konkursboet?

Fristdagen er 13. desember, jf. dekl. § 1-2(1). Rettsvirkningen av tinglysingen er regulert i dekl. § 5-8(1) jf. § 5-10 som krever at tinglysingen må ha funnet sted tidligere enn tre måneder før fristdagen, dvs. før 13. september. Her ble rettsvernet etablert 15. september og utlegget har følgelig ikke rettsvirkning overfor boet.

Konklusjon: Utlegget har ikke rettsvirkning overfor boet.

b. Kan avtalepantet til Storvik Bank omstøtes?

I dette tilfellet ble rettsvernet etablert samtidig med utbetaling av lånet. Panteretten kan derfor ikke omstøtes og rammes ikke av dekl. § 5-7.

Konklusjon: Avtalepantet til Storvik Bank kan ikke omstøtes.

Ved gjennomgang av konkursboet oppdaget bostyrer Per Smart at økonomien i Maskin AS i lang tid hadde vært dårlig. Selskapet hadde det siste året gått med underskudd, og kreditorenes krav hadde øket. Per mente at Lars burde ha innsett at Maskin AS ikke kunne dekke kreditorenes krav. Han mente at Lars hadde opptrådt i strid med straffebestemmelse om kreditorvern.

Spørsmål 9.

Har Lars opptrådt i strid med straffebestemmelse om kreditorvern?

Slik faktum er beskrevet har Lars opptrådt i strid med strl. § 407 alt. b – unnlatelse av å begjære gjeldsforhandling eller oppbud når næringsvirksomheten klart går med tap.

Konklusjon: Lars har opptrådt i strid med straffebestemmelse om kreditorvern.

Konkursbehandlingen endte med at en av kreditorene reiste erstatningskrav mot Lars personlig. Kreditoren mente at Lars hadde påført han økonomisk tap ved å opptre uaktsomt som daglig leder og enestyrer i Maskin AS. Saken endte med at retten dømte Lars til å betale kreditoren en erstatning på kr. 500.000. Dommen ble rettskraftig. For å sikre kravet krevde kreditoren utlegg i den felles boligen til Lars og ektefellen Line. Boligen var ervervet av ektefellene sammen. De hadde felleseie, og boligen hadde vært ektefellenes felles bolig i 10 år. Line hadde hele tiden vært registrert som eier av boligen. Både Lars og Line bestred at det kunne tas utlegg i boligen for å sikre erstatningskravet.

Spørsmål 10.

Kan det tas utlegg i hele eller deler av den felles boligen til Line og Lars for å sikre erstatningskravet kreditoren har mot Lars?

Hovedregelen er at det reelle eierforhold skal legges til grunn selv om det er i strid med registrerte opplysninger i grunnboken, dersom eierskapet kan sannsynliggjøres. Etter dekl. § 2-2, jf. tvangsl. § 7-1(2), kan kreditorene som hovedregel bare ta beslag i formuesgoder som tilhører skyldneren på beslagstiden, og som kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger. Dersom det ikke finnes særlig hjemmel for annet, kan kreditorene ikke ta beslag i formuesgoder som tilhører debtors ektefelle, se el. § 40.

Når partene erverver fast eiendom sammen oppstår et sameie, selv om skjøtet kun er tinglyst i den enes navn, her i Lines navn. Kreditorene kan ikke ta beslag i mer enn Lars' andel når han er skyldner som i dette tilfellet, jf. dekl. § 2-2 og tvangsl. § 7-1(2).

Tvangsl. § 7-13 har regler om hvordan kreditor (eller namsmannen) skal forholde seg til utlegg i fast eiendom som påstås å tilhøre tredjemann (f.eks. den annen ektefelle). Her er det opplyst at boligen var ervervet av ektefellene sammen, at de hadde felleseie, og at boligen hadde vært ektefellenes felles bolig i 10 år.

Om ektefellene har felleseie eller særeie er i et slikt tilfelle uten betydning. Poenget er at boligen ble ervervet av dem begge og at det da oppstod et sameie i boligen. Den tjener dessuten til felles bruk, og siden det ikke er holdepunkter for annet, vil forholdet i utgangspunktet måtte tolkes som et sameie med 50 % ideell eierandel på hver ektefelle, jf. sameiel. § 2(1).

Konklusjonen blir at det kan tas utlegg i Lars' sameieandel av boligen.

Lars og Line hadde en sønn – Ole – 18 år gammel. Han hadde en stor lidenskap – elektronisk musikk. Line arbeidet i Lillevik kommune som saksbehandler ved kulturkontoret. Hvert år delte kommunen ut et stipend til en lovende ung musiker. Det var formannskapet som avgjorde søknaden, men Line var den som skrev innstillingen til formannskapet i saken. Dette året var Ole en av 10 søkere til stipendet. En av søkerne mente at Line var inhabil til å skrive innstillingen til formannskapet i saken. Line var ikke enig i dette siden det var formannskapet som skulle avgjøre saken.

Spørsmål 11.

Er Line inhabil til å skrive innstillingen til formannskapet om hvem som skal tildeles kommunens stipend til lovende ung musiker?

Reglene om inhabilitet følger av forvaltningsloven kapittel II om ugildhet. Line er ansatt som saksbehandler i kommunen og er således offentlig tjenestemann, fvl. § 2(1d). Line er den som skriver innstillingen til formannskapet, hun «tilrettelegger grunnlaget for en avgjørelse» og omfattes således av habilitetsreglene, jf. fvl. § 6(1) innledningsvis.

Lines sønn Ole søker stipend. Han er part i saken, jf. fvl. § 2(1e). Line rammes derfor av fvl. § 6(1b) som hans mor.

Konklusjon: Line er inhabil til å skrive innstillingen til formannskapet.

Ole ble ikke tildelt stipendet. Han ønsket å klage på formannskapets avgjørelse etter forvaltningslovens bestemmelser. Kommunen mente at avgjørelsen ikke kunne påklages.

Spørsmål 12.

Kan formannskapets avgjørelse i saken påklages etter forvaltningslovens bestemmelser?

Det følger av fvl. § 28 at enkeltvedtak kan påklages av en part. Ole er part i denne saken. Spørsmålet er om formannskapets avgjørelse innebærer myndighetsutøvelse, jf. § 2 a. Som utgangspunkt vil avgjørelse om tildeling av offentlige tilskudd som en fast ordning være myndighetsutøvelse. Dette kan problematiseres/nyanseres, men her må man ikke forvente mye av kandidatene. Det kan i denne forbindelse for eksempel vises til Eckhoff/Smith *Forvaltningsrett* (10. utgave s. 257) og *Tilskuddsforvaltningen og forvaltningsretten – aktuelle spørsmål* av Arnulf Tverberg (i festskrift til Erik Magnus Boe.) Konklusjon: Formannskapets avgjørelse i saken kan påklages etter forvaltningslovens bestemmelser. Motsatt konklusjon kan også forsvares. Det avgjørende for bedømmelsen er kandidatens begrunnelse.